

Fokus på anleggskjemikalier

Hva gikk galt i Romeriksporten? Dette er allerede rukket å bli et yndet tema for etterpåklokskapens "bedrevitere". Vi skal ikke kaste oss inn i denne debatten, men heller konstatere at det *for første gang er blitt satt skikkelig fokus på anleggskjemikalier, eller kjemikalier brukt ved anleggsarbeider i fjell*. I svært mange tunnelprosjekter i Norge har det blitt nyttet Rhoca-Gil til tetting. Giftig avrenning av akrylamid og metyl-olakrylamid har det trolig vært i alle sammen, men dette har man ikke vært klar over. Fylkesmennenes miljøvern avdelinger har i sine utslippstillatelser til tunneldriftvann stort sett bare stilt krav til suspendert stoff, olje og total nitrogen. Mange vassdragsskader er beskrevet ved en rekke større tunnelprosjekter, både i forbindelse med veger, vannkraftanlegg og andre større fjellhallanlegg. Ved bygging av NATO's lagringshaller i Trøndelag gikk det riktig galt. Ikke bare resipientvassdraget fikk skader, men avrenningen førte også til massedød i fiskeoppdrettsanlegg hvor verdier for mange millioner gikk tapt.

De biologiske skadene har hovedsaklig vært knyttet til partikkelinnholdet i avgangsvannet. Dels er de partiklene skarpe og kan skade gjeller hos fisk og gjelleåndende vannbeboere, dels fører tilslamming til at gytefelter ødelegges, og overflatesedimenter blir gjort om til rent uorganisk slam uten næringsinnhold.

Det er helt klart at da man holdt på med det mest intensive tettningsarbeidet i Romeriksporten sommeren 1997, så har det vært utslipp av akrylamid som har gitt skader. Kanskje har akrylamid også hatt delskyld ved tidligere oversverte vassdragsskader ved tunnelbygging? Ved nærmere studie av produktdatablader viser det seg nå at mange tettingskjemikalier inneholder betenkelige stoffer.

Utover tunneltetting benytter anleggsbransjen en rekke kjemikalier i sin virksomhet hvis miljømessige virkning for en stor del er ukjent både for forskere og miljømyndigheter. I alle fall har det ikke vært stilt krav til analyser av slike stoffer i utslippstillatelser eller overvåkingspålegg tidligere. Anleggskjemikalier må inkluderes i fremtidige utslippsvurderinger.

Flere hundre tusen miljøfremmede kjemikalier syntetiseres nå hvert år. Vi bruker dem overalt, som konserverings- og stabiliseringsmidler i mat, sprøyting av landbruksprodukter, i maling, i veggplater, i plast, i kosmetica, i medisin, osv.

Romeriksporten har satt fokus på kjemikaliebruken i anleggsbransjen. Denne fokusen må nå benyttes til å styrke apparatet som skal til for å ha nødvendig kontroll med både miljømessige og helsemessige sider ved den stadig økende kjemikaliebruken.

NORSK VANNFORENING